ՓԱՆԵՄՈՐԻ — ՏԱՐԻ — ԹՎ. — 1887 — ՀՈՒՆՎԱՐԻ — 13 — ՈՒՐԱԲԹ — 1871

ԳԱՆԱՁՄԱՆԴ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 դր.
» Գաւառաց » 10 Ռուբ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 դր.
» Գաւառաց » 5 Ռուբ.
Արտաքսեալ Քրիստի գին 50 փր.
Յանուցման սողը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ. երկու անգամի համար 2 գուրուշ. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կայ։

ԱԼԱՐԴ

ԼՐԱԳԻՐ

ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅԱՆԴԵՆՈՒԹԻՒՆ 13 ՈՒՐԱԲԹ

ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ

Փարիզի ապստամբութիւնն ոչդէն յաղթուած կ'ունայ համարուիլ։

Վերջին հեռագրաց լուրերուն նայելով կառավարութիւնն զօրքերը մինչեւ քաղաքին մէջ տեղերը հասած են, եւ հիմա վայրկեանին մէջ բարձրացած մարտակոյսերուն հետ կը կռուին, զորս միւսոյ մի առաջնորդներուն տարաքոյս չէ մեռած։ Ապստամբաց մեծ մասը դիմադրութիւնը անհնարութիւնը հասկնալով փախչելու վրայ են, եւ միայն յամառ կռուողները կը շարունակեն կռիւը, բայց ասոնց ալ վախճանը մոտ է։

Պատերազմին դուռն արդիւնքն օրքան զոր առաւել ղղալի կը մնայ Գաղղիոյ մէջ։ Բառասունէն աւելի գաւառաց, ծովեզեր եւ ներքին երկիրներու, ոմանք պատերազմով բռնակներէն առնակոխ լինելով, ոմանք ալ կառոյց ապարդէղ լինելով ուրշոկած, վերջհարիւրէն աւելի դեղ ալ բոլորովին աւերակ դարձած են։ Շատ տեղերու բնակիչք, երբեմն հարուստ կամ գիւրակեաց, ասորիներնայ նկուղներու մէջ ապաստանած են կիսամերկ, առանց ապրուստի, յեսմն չքաւորութեան մէջ։

Յոն չէ կրցած լինիլ, եւ վարելու համար կենդանի չկայ, օրով յաւելիկոյ տարուան մէջ հանձք ալ չկայ։ Հեռաւորագոյն մէջ տրդէն սիրել սկսած է գիւղերուն մէջ, հանդերձ համաճարակ հիւանդութեամբ՝ թէ՛ մարդոյ եւ թէ՛ կենդանեաց։

Այս խշտառութեանց եւ ապերոտիս դարմանը Գաղղիական Ազգին ներկայ վիճակին մէջ իր առանձին կարողութենէն վեր լինելով, մարդասէրը անձինք խորհած են, որ համայն աշխարհի գիւղութիւնը միայն կրնայ շուտով օգնութիւն մ'ընել եւ լիւրաւոր մարդիկ սովամահ մեռանելէ ազատել։ Լաւուի ընկերութիւն մը կազմելով, ուր ամեն ազգայ հրաւէր կը կարդան ազնուութեան ձեռք երկնցնել դրամով կամ ուրիշ նիւթական միջոցներով։

Օգնութիւնները ընդունելու եւ պէտք եղած տեղը հասցնելու համար ամեն գիւղաւոր քաղաքաց մէջ դրամատներներ նշանակուած են։ Գիւղոյ մէջ ալ Օսմանեան Գրէտի Գէնէրալի ընկերութեան գրասենեակը նշանակուած է։

Գաղղիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ եղած երկրական փոխանակութիւնը՝ փարիզէն դուրս եռանակի մը իւրաքանչիւրով Գաղղիոյ շահաւոր եղած է։

Գերմանացիք Գէլֆորի մօտ 40000 բնակիչ եւ 51357 էքիմար տեղ կուտան Գաղղիոյ։ Գաղղիացիք ալ Լոնդոնի պորտի տանմանագլխէն 7825 բնակիչ եւ 9966 էքիմար տեղ կուտան, ընդ որս տոյս վախճանակութեամբ Դաղղիացիք 32715 բնակիչ եւ 41891 էքիմար տեղ վրայ կառնեն։

Գերմանի զինուորական լրագիրները վերջին պատերազմին դրայ հեռաւոր վիճակագրական տեղեկութիւններ կուտան։

«Պատերազմին ժամանակ Գերմանացիք 1000 մեծ թնդանօթ գործածեցին որք մէկ միլիոն ռումբ արձակած են։ 1500 ալ դաշտային թնդանօթ, որ 932000 ռումբ արձակած են։ Ասոնցմէ զատ Գերմանիոյ բերդերուն մէջ 4000 թնդանօթ կայրն երկու միլիոն ռումբով։

«Փարիզի պաշարման ժամանակ պէտք եղած թնդանօթներն ու ռազմամթերքը կրնան 24 կառախումբ պարծածուեցաւ, ամեն մէկը 40 քառակի կառքով եւ 1100 ալ մարդ։ Պատերազմին սուրողութեան ժամանակ 150 միլիոն հրացանի փամփուշտ բաշխուեցաւ զօրաց։

«Պատերազմին ծախքը բոլոր Գերմանիոյ համար 268493497 թալէրի կամ մէկ երկիրան 74 միլիոն 350623 ֆրանքի հասած է։

«Բրուսիոյ գանձուն 1870ի հաշուեցոյցը եկամտից յաւելուած մը ցոյց կուտայ, որ 22½ միլիոն ֆրանքի կը հասնի, եւ այս ալ ոչնչիսի տարի մը, որոյ վեց ամսոն հոկայական պատերազմով մը զրաղեցաւ։

«Յունվար 31ին Գերմանիոյ զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ 82359 հիւանդ կամ վիրաւոր կային։ Այս դումարին մէջ Գերմանացիք 14690 վիրաւոր եւ 44007 հիւանդ. ունէին. մնացեալ 24285ը Գաղղիացի հիւանդ. գերիներ էին։

Միջնաշ լրագիրները նաեւ յամենն մէկ պատերազմի մէջ եղած կորուստներուն՝ միմեանց դիմաց կը հրատարակեն, որմէ կը տեսնուի թէ Գերմանացիք ամեն անգամ Գաղղիոյ կանոնաւոր զօրաց հետ զարնուած ժամանակներն մեծ կորուստ կրած են։

Վէոթի ճակատամարտին մէջ 55000 Գաղղիացիք 11000 Գերմանացի սպանած կամ վիրաւորած են։ Վիմպֆէնի ճակատամարտին մէջ Գերմանացիք 17000 մարդ կորուսած են, կրաւելոթի ճակատամարտին մէջ՝ 100000 Գաղղիացիք 20000 Գերմանացի սպանած կամ վիրաւորած են։

Մէցի շուրջը Գաղէնի զօրաց հետ եղած երեք ճակատամարտներու մէջ Գերմանացիք 45000 մարդ կորուսած են։

Անդղիոյ մէջ մամլոյն յուզմունքն օր քան զօր կաւելնայ։ Թորի եւ Բրայթ ընուած կուսակցութիւնք իրարու հետ վիճաբանած են։ Գ. Դիզրաելիի պաշտօնէութեան դէմ եւ զայն տապալել կը ջանան։ Լրմտական իրենց յարմար պատրուակ մ'եղաւ առանց ձեռքը։ Կը կարծուէր թէ պաշտօնէութիւնը ձմրուան վրայ տարբ դնելու առաջարկութիւնն եւ առնելով հոստարակաց կարծիքը պիտի չահէր եւ ամրանար։ բայց այնպէս չեղաւ։ Ներկայ պաշտօնէից գէմ հոստարակութեան հակակրութեան պատճառը վերջին պատերազմին ժամանակ Բրուսիոյ ազգեցութիւն գործ մը բռնելին եղած է։ եւ թէպէտ առ այժմ Ալսատիոյի պաշտօնէութիւնն իր հակառակորդաց յաղթելու երեւոյթ մ'ունի, բայց ոչնպէս նեղ վիճակի մէջ է։ Բրիտանական գուռոդութիւնը տատիկ վիրաւորուած է։ Անդգիական տղղեցութեան գրեթէ բոլորովին կոտրելուն վրայ, որպէս պատճառ Ալսատիոյի պաշտօնէութեան վերհերան եւ թագ ընդունելը կը համարուի, ոչ միայն Գաղղիական պատերազմին, այլ եւ վերջին ժամանակներս ծագած Արեւելեան խնդրոյն մէջ։ Ուստի շատ հաւանական է որ մոտ ժամանակէն պաշտօնէից փոփոխութիւն մը լինի Անդղիոյ մէջ։

ՀԵՌԱԳՐԱՆԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վէրսայլ 22 մայիս։

Ժողովին մէջ Գ. Թիէր կը ծանուցանէ թէ Ցուէ զօրապետը մինչեւ յաղթական կամարն յաւելացաւ։ Սոյն չորս ամսոն միջոցին Լատիրօ զօրապետն ալ կրանա—Բրմէի ծառուցին դրրաւեցաւ։ Վինոա զօրապետը Սիսէ զօրաբաժնին հետ միացաւ, որ իր ալ թիւը գէպ 'ի Մոն Բարնասա տարածած է, ձախ թեւը դէպ Էնվալիտ։ Լիլենթալ զօրապետը Սէնթ—Ցիօրէի արուարձանն մանելով մինչեւ։ Օրէրա հասած է։

Գարծադիր՝ իշխանութեան դլուխը կը հաւատայ թէ փարիզ քիչ օրէն ճշմարիտ վիճակին ելիսի դառնայ, այն է Գաղղիոյ Ցեռոյ Գ. Թիէր ապստամբաց տրուելիք պատժոյն վրայ խօսելով ըսաւ. «Օրէնքն անողոքաբէս պիտի գործադրի. սրէնքը ձեռնարկեա պիտի խստանանք այն ոլիկայից դէմ։ Օրը ոչ անհատական սեփականութիւնները յարգելին եւ ոչ հասարակաց գիշատակարանները։

Սէն—Տրնի 22 մայիս իրիկուն։

Փարիզի պաշարումը կատարեալ է։ Մոնմարթրի թնդանօթներուն կրակը տակաւ է։ Փարիզի մէջ յաճախ պայթմունք կը լսուին։

Արքունի պահասան զօրաց լորը պունդերն այս շաբթու Գերմանիա տիսի պատնան։

Վէրսայլ 23 մայիս առաւօտ։

Այս առաւօտ Փարիզէն ստացած տեղեկութիւններս կը ծանուցանեն թէ մեր զօրքերը Գրիշիի հրապարակը, Սէն—Լազարի կայարանը, Արտեսոյից պալատը, Արլենդրոնական ժողովոյ խորհրդարանը, Լինվալիտն եւ Մոն—Բարնասի կայարանը գրաւած են։

Թնդանօթի եւ հրացանի ստատիկ կռիւ մը կը լինի Մէնի դրան մօտ, Ֆանքորտի հրապարակին վրայ, զոր ապստամբները դեռ թողուցած չէին։ Եւ Գրիշիի հրապարակին առջեւ։ Մեր զօրքերն եռանկեալ լի են, եւ կորուստնիս թեթեւ։

Կը հաւատան թէ մեր զօրքերը Մոնմարթրի դէմ յարձակուին սկսան։

Ապստամբութեան խաղաս. որպատերմիները խնամ մեռ կեցնի։ Ցանկրոքքի զօրապետը վիրաւորուած է։ փոխարէնս փորձ փոքանց, բայց Բրուսիացիք ճանրոյ չասուին անոր, Լենչիս նաեւ. ոչդոյին պատնասան գինուորաց վնաշտի մը։

Բարեկարգութեան բարեկամները կը վերակազմեն։ Փարիզի թաղապետներէն շատերը՝ որ հոս կը գտնուէին, երէկ իրիկուն Փարիզ դացին։ Սիւէթի դղեակը պիտի դատարկեն։

Ապստամբ թաղերուն ժողովուրդները մեծ գոհութիւն կը ցուցնեն։

Մեր զօրքերն ոչոչ 10000 գերի բռնեցին։

Վէրսայլ 23 մայիս իրիկուն։

Զօրքերն այսօր Գոմիինեաին՝ ու Հիւսիսային կոյսերն ալ գրաւեցին։ Յետոյ Մոնմարթրն առին, ուր եւ գրոյն դրօշակը կը ծածանի հիմա։ Զօրքերը նոյնպէս Մէնի պարտոյին մեծ պատնէշն ալ առին։

Փարիզ 23 մայիս առաւօտ։

Լուսադոյն դրօշակը պարզեցաւ Մոնմարթրի բարձանց վրայ եւ. քաղաքին այն մասին մէջ որ զօրքերը գրաւեցին։

Ժողովուրդն ընդհանրապէս դոհ է զօրաց փարիզ մանելէն։ Գոնի մը խուզելու մէջ զօրքերը ցնծագին հանդիսութեամբ ընդունուեցան։

Օրինաւորապէս ընտրեալ թաղապետները մեծ մասամբ իրենց պաշտօնը նորէն վարել սկսան։

Վէրսայլ 23 մայիս։

Ազգային Ժողովը չնորհակալութեան քուէ տուաւ զօրագլխի (Գ. Թիէրի) եւ բանակին։

Գ. Ժիւլ Ֆաւրն առաջարկեց վճռոմի պիտի վերստանալ եւ դրան Գաղղիոյ արքանը դնել։

Վիէննա 23 մայիս իրիկուն։

Գաւառական պատգամաւորութիւնները հանդիսաւոր կերպիւ ընդունուեցան կայսրէն։ Ն. Ձեհոտիսաւութիւնը պատգամաւորութեան անդամոց ուղղած ատենաբանութեան մի մէջ։ ատենց հայրենասիրութեան հրաւէր կարդաց ներքին խնդրոյ լուծման համար, եւ գոհութեամբ յայտնեց թէ Աւստրիա խիստ լաւ յարաբերութեան մէջ է օտար տէրութեանց հետ։

Մադրիտ 22 մայիս իրիկուն։

Իսպանիոյ Ժողովին մէջ հանրապետականք մեկ կողմէ կառաջարկեն հանրապետութիւն հրատարակել։ Մեւս կողմէ Փորտիմենկոյ Ցոն Փորտի

գահակալական իրաւունքը կը պաշտպանեն, եւ այս երկու կուսակցութիւնները մէկէն Ամէնէ թագաւորին անկումը կուզեն։

Պէլիրատ 23 մայիս.

Լանեռաւէհրները մինչեւ ութ օր դադարեցան հրաւիրեցան գինուորական կրթութեանց մասնակցելու համար։

Պուքրէշ 23 մայիս.

Պ. Միքուսպէրկի բարոքանաց հակառակ, իրաւարարները վճռեցին որ երկիմուղնոց ընկերութիւնը կարգնները վճարէ։

Պերլին 24 մայիս.

Գաղղիական զօրաց Դեմմենիոյին Գաղղիա վերադառնալն բնդարձակապէս դիւրացուց Վէրսալի կառավարութեան դործը։

Ռուսիոյ կայսրն յունիս ամսոյ վերջը Լեմ կ'ապաստի կայսրուհին ապրիլ հոն հաստատ։

Մունիխ 24 մայիս.

Հոկտապոլական կամաւորիկաց ժողով մը ոլորտ դումարի հոս Հոդեղուսլլսոսեան տօնին առթիւ։ Ստուածաբան վարժապետներ կ'ապատուին ժողովին ներկայ դտնուելու համար։

Կղերական կուսակցութիւնն ալ ընդհանրապէս ուզեր կոչ վարժապետները՝ որ անսխալութեան վարդապետութիւնն իրենց դասերուն մէջ ուսուցանեն։

Փարիզ 24 մայիս.

Քանի մը թաղերու մէջ ղօրքերն ընդդիմութեան կը հանդիպին քարակոյտ մարակոցներու պատճառաւ։

Լուվրի եւ Թիւլլրիի պալատները, քաղաքապետութեան եւ Պատուոյ Լեգէոնի ապարանքներն եւ ուրիշ հասարակաց շէնքեր Բէլիրոյի կողմէ հրկիզեցան։

Կը յուսացուի որ այսօր քաղաքն ամբողջապէս նուաճի։

Պուքրէշ 24 մայիս.

Պ. Պ. Յեղիքս Բիա եւ Դրաւսէ փաշան։

Պուքրէշ 24 մայիս.

Խարէղ արանաց անդամները գումարուելու հրաւէր ստացան։

Լոնտրա 24 մայիս.

Ցամ. Քանս.	43½
» փոխ 1863	64½
» » 1869	53½
Անգլ. Քանս.	93½
Ուանի Դոլլ.	53½
» իտալ.	56½

Ցորենն ընդհանրապէս լաւ կը բանուի։
Մահէր կը բանուի։
Բուրդ »
Ալիսն դնաղ չկայ 20/6

Լիվերբուլ 24 մայիս

Բամպակ. Մ. Ն. Ի.	7½—7½
Ցախուած	14000 հակ.

Առուտուրը կը բարձրի

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ԽԱՀԱՏԸ ՕՍՄԱՆԼԻԷՆ

12 մայիս	չորեքշաբթի իրիկուն	31 18
13	հինգշաբթի առաւօտ բացուեցաւ	31 16
	կէսօր	31 20

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դպրոցական հրամանով՝

Սէրէղի կառավարիչ Ալի փաշան Պրուսայի քաղաքին կառավարիչ (մէրքէզ Միւթէսարրիֆը) անուանեցաւ։

Սոլիմ փաշան Սէրէղի կառավարիչ անուանեցաւ։

Երկուշաբթի օրը Պապին դեսպան Մոնսինեօր Ցրանքի ճաշ մը սուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Սպանիոյ եւ Բաթիմէքի դեսպանները, Գաղղիոյ դեսպանին առաջին քարտուղարը, Բուանոյ գործակատարը, դեսպանատան ներքնաժիշ Ալի Ռիզա պէյը, Գեր. Հասունեան, Մոնսինեօր Բլիւմ, Գեր. Ազարեան եւ Լատինաց Բոնչէլերիոյի Յնարէն Գ. Գարթալիթիս։

Լէվրնէթ Հէրբերի խօսքին նայելով, Մոնսինեօր Ցրանքի պատճառն այնպիսի կարդադրութիւն մ'ընել է, որով Արեւելքի կաթոլիկաց պաշտպանութեան դերը Գաղղիոյէն Գասլին անցնի։ Եթէ այս յաջողի, Գասլը հաւանական է որ Ցեռնարկ Ներկայացուցիչ մը կամ դեսպան մը ղրկէ Դրան մօտ։ Մ'ով դիտէ, երբէ Լէվրնէթ Հէրբերը ապագան ի՞նչ պահած է մեզ։ Ս'ով կրնայ ըսել թէ Գասլն ինքը չպիտի դայ և Գոլիս նստելու, ուր այնչափ համակրութիւնք կան իր վրայ։ Հապա վատիկանի պէս բանաստիկեալ չլինելէ դատ՝ պատուով կը հիւրընկալի, եւ Գ. Գոլիս ալ երեք կրօնասէրաց բնակատեղի կը լլնի։ Այն ժամանակ հոս փորի եղերքն ու խաւարներով կը լցուին, եւ Գ. Գոլիս քաղաքն ալ մեծ օգուտ կը քաղէ նիւթական չահու եւ ապահովութեան մասին, վասն զի երկու կիսադնոյց կրօնական ակնածութեան առարկայ կը լլնի եւ հիանալի աշխարհս յուզող կռուոց մէջ միշտ ճիշդ կը հրատարակուի։

Կեսարիոյ Յունաց առաջնորդին վախճանման պատճառաւ Պատրիարքարանը նոր առաջնորդ մ'անուանելու կեսարացի յոյները բողոքեցին այս ընտրութեան դէմ եւ պահանջեցին որ իրենց ուզած անձը Բէյօղլու անուն եպիսկոպոս մ'էր։ Պատրիարքարանն ակնոյ չվախենալով բողոքին, Կեսարացի յոյնք անցեալ չորեքշաբթի բաղմութեամբ Պատրիարքարան դնացին, եւ մեծապոչ ոտազարաւ մերժեցին եղած ընտրութիւնը։ Պատրիարքարանը դարձեալ մոռկ ընել չուզելով այս կիրակի օրը կեսարացիք առաւել բազմամբոխ ցոյց մ'ընին։ Պատրիարքը խուսմ մը ոստիկանութեան զինուորներ բերել տուած էր Պատրիարքարանի բակը, բայց անանց ներկայութեան հակառակ, կեսարացիք՝ Պատարագի ներս առաջանալն հետեւեալ պահանջմունքը ընին։ Պատրիարքին առաջարկեց որ յանձնախումբ մը կազմեն եւ անոր ձեռքը իրենց ինդիրը գրով ներկայացնեն, բայց անանք մոռկ չընելով ինդրագիրը մ'առարկեցին պահանջելով որ Բէյօղլու եպիսկոպոսն անձամբ իրենց առաջնորդ անուանի։ Ինդիրը կլսէ թէ ոստիկան բազմութիւնը Պատրիարքարան եկեղեցւոյն մէջ դէս ած կնաբերոյ արքեպիսկոպոսին ախոռը կործանեցին եւ. վրան ուրիշ բաղ մը ծածկեցին, որոյ վրայ այսպէս գրուած էր. Այս ՈՇՈՒՇ ՓԹԹՆ ԳԵՐ. ՓԷՏՐՈՍ՝ Կեսարիոյ ոստիկանութիւն։ Այսոր վրայ ոստիկանութեան զինուորները ներս մտնելով Կեսարացիները դուրս հանեցին եկեղեցիէն եւ դռները փակեցին։

Մայրաքաղաքս դանուող Գաղղիական դաղութին պատգամաւորութեամբ մ'իրենց նորընտիր գեղոպանը չնորհաւորելու ներկայանալով, վերջ կոմն անոնց ըրած շնորհաւորութեան խօսքերուն հետեւեալ պատասխանը տուաւ.

« Լեմ ձեր վստահութեան արժանանալս։ Հանոյ բաւական է տեսնել անձնուիրութիւն եւ քարի գործելու փափաք հոս բերել։ կը համարձակիմ հաւատալ թէ չպիտի պակսինք ինձ։ Բարեբաղդութիւն պիտի համարիմ ինձ ազնուական դործոց մէջ տեսցած դոյդն փարձառութիւնս ձեր շահուց պաշտպանութեան նուիրել։

Այս փարձառութիւնս դոնէ ուսուցած է ինձ Գաղղիական դաղութականութեանց մէջ ազդային դէպսյման կենդանութիւնը, եւ տորակայ հայրենեաց սէրն ու յիշատակը պահելու փոյթը։ Լեմ մէկը դասակցի այս ազնին, բաւական է ինձ յիշել ազդային պաշտպանութեան համար։ Գ. Գոլոյ դաղթականութեան ըրած պահպանութիւնները, թէ՛ դրամով, թէ՛ կամաւոր գինուորութեամբ՝ եւ թէ՛ ամեն տեսակի հայրենասիրական ճգտմամբ։

Իսկ այն ճգանց որդ ինքին դարձի, անոր խօսքը չեմ ըներ . . . . Հայրենեաց սպասեմները կը յիշենք մի միայն դորմանելու համար՝ իւրաքանչիւրս մեր կարեաց չափ եւ ղեկավարութեան թեան մեզ դրած ճանրաբեռն մէջ, պարծանելով այն ամեն միջոցները՝ որոնք ազգերն հոլոր եւ ակնածելի կը լինին, այն է ուխտութիւն իր ամեն ձեւերով, քաղաքական եւ առեւտրական պարկեշտութիւն, ամեն ազատութեանց եւ ամեն հաւասար յարգանք, օրինաց եւ ազգին սահմանադիր կամաց հպատակութիւն, հակընկերական վարդապետութեանց դէմ մարտնչելու կրքով, որք մեր հայրենիքը կը պատառեն, եւ որոց մեծ վնասն է՝ քան թէ թերեւս ոտոտութիւնք փոանդի մէջ ձգել եւ հանրապետութիւնն անուանարկել։

« Վասն դի, Ցեռա՛ք իմ, հանրապետութիւնը, ինչպէս որ կը հասկնայ ընդհանուր քաղաքարկութիւնն, ծնած կառավարութիւնը, այն է որ այս նշանակած մեծ սկզբանց վրայ կը յենուի։ Իմ մասիս, այս հանրապետութիւնն է միայն որ կը հասկնամ եւ հոս ներկայացնելու համար ընդունած եմ։

ԱԶԴԱՅԻՆ

Կը լսենք թէ Ա. Պատրիարքն այսօր Բ. Դուռը պիտի երթայ Ամիրայի հայ ժողովրդեան տրոյ խնդիրն անձամբ Մեծ. Եղարքոյին ներկայացնելու համար։

Ազգային Վարչութիւնը Պրուսայի վրայ իւր որոշումն ըրած լինելով, կը լսենք թէ այսօր փաղը պաշտօնական յայտարարութեամբ պիտի հրատարակէ։

Քէօմուրճեանցոյ եւ Սիվրիհիսարցւոյ խնդիրները կարգադրելու համար ալ քննիչ դրկելու որոշում ըրած է։

Ջուղայի Հայոց տարամարհ կրնչելու վտանգի մէջ լինելուն լուրը, գոյ երեքշաբթի առաւօտ Մասիսի մէջ հրատարակած էինք, ապագային վարչութեան ուշադրութիւնը դրաւելով կը լսենք թէ Պատրիարքական ժողովը՝ ըստ առաջարկութեան Պատրիարքական Արամ. Փոխանորդ՝ Հոր՝ պէտք եղած տեղերն հեռագրելով անյապաղ ոդնութիւն փութացնելու որոշում եւ տնօրէնութիւն ըրել է։

ՀՐԱՒԷՐ ԱՌ ԱԶԴ. ԵՐԵՎԱՓԱՆՅԱՆ

Մեծապատիւ Երեւանի էֆէնտի.

Ազգային Ընդհանուր ժողովին Դեղեսարը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ տրբաթի որ 14 Մայիս՝ ի Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցին Դ. ժամին։

Առեանը պիտի բացուի ժամը ճիշդ 6ին եւ գոցուի 10ին։

Պարտ անձին կը համարիմ յիշեցընել յատկապէս Երեւանի էֆէնտիներուն թէ՝ առանց հիւանդութեան կամ ճանապարհորդութեան պատճառի երեք նիստերէ շարունակ բացակայ եղողը հրաժարեալ պիտի համարուի Ընդհ. ժողովոյ պրոյնոն հանձնաւոր։

Ուստի կը հրաւիրեմ զՁեզ դալ ազդասիրատիպ կատարել Ձեր այս երեսփոխանական պարտաւորութիւնը։

10 մայիս 1871

Ի Պատրիարքարանի Հայոց

Կ. Գոլիս

Մնամ ազնիւ տարար

ՊԱՏՐԻԱՐՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ

Մ. Վ. ԽՐԻՄԵԱՆ

ԱՐՏԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳԱՍԱՌԱՑ ԱՅՍՏԵՍ

ԿՅՄՐԳ. ԽՆԴՐՈՅՑ

1. Ընդունելութիւն առնելու գրութեան նախընթաց իր նիստին։

2. Վարչական ընարութեանց նոր ներքսոփիանոց։

3. Վերանորոգում 1/3 մասին Ընդ. Ժողովոյ։

4. Առենական կանոնագրութիւն։

5. Տարեկան հանրատուութիւն Ազգային Վարչութեան։

6. Վերաքննութիւն Պահմանագրութեան։

Փոխ. Առենադրի Ընդ. Ժողովոյ
Ս. Հ. ՍԱՐԵՆՑ—ԳՈՒԼԻ

---

10 մայիս 1871

. . . խմբագիր.

Ընդ հանուր ժողովոյ 20րդ նիստին մէջ երբ կարդը ԺԲ. եւ ԺԹ. նիստերուն առենագրութեան վաւերացումն խնդրոյն գար, եւ երբ Առենադիր էֆէնտին յայտնելով թէ առենագրութեան թերթերն դեռ եւս որպատանէն դարս եկած չեն, ժողովին ներքսամութիւնը կը խնդրէ, Առենադրիր էֆէնտին կը դատնայ կրօէ.

« Ներողամտութեան եմէ տեղի տայ, այն ալ Պատրիարքարանին կ'ընդնայ, որ չէ հոդ տարած կարող Դիւանագրիներ ունենալու։

« Առենադրութեանց խմբագրութիւնը Պատրիարքարանի Դիւանագրաց ընկերներն հաղիւ թէ շաբաթէ մը կը սրերեն մեզի, քանի մը օր ալ հարիւրաւոր Դիւանին մէջ կը մնայ ոչէ անոյշներու համար, եւ ասով ուղղագրութիւնը կուշանայ։

Եմէ Առենադրիր էֆէնտին Ընդհանուր ժողովոյ բեմին կենայ տրպոյի անուանարկու նախատինք մը ընել Պատրիարքարանի Դիւանի անդամոց, որոնք ազատութիւն չունին յատնեի անդիրներ պատրաստելու եւ տախտակած են այս ծանր բառերն անիսօ ակնկալ մոռկ ընելու։ Թող ներէ ուրեմն որ Դիւանագրիներէն մին լրագրական ասպարէզի կոյան ընարէ իրեն եւ անկէ չրէ այս անկարգութեան ամբաստանութիւնը։

Առենադրիր էֆէնտին կը յիշէ անշուշտ որ Ընդհանուր ժողովին ոյդ երկու նիստերու առենագրութիւններն՝ որոնք չկրցան նոյն օրը ժողովին վաւերացման ներկայացուիլ ժողովոյ Դիւանին կոչմէ ուրիշ անձի մը յանձնուած էին խմբագրութեան համար, հետեւապէս Պատրիարքարանի Դիւանագրիները պատասխանատու չեն գոնուիր որ եւ է երկարաձգութեան եւ տեղի չունի այս սուիթ իրենց ուղղուած նախատինքը։ թէ եւ ազգային դիւանատունը ուղագրութեան եղանակ մը դեռ եւս չունենալուն համար դիւրին չէ Ընդհանուր ժողովոյ պէս Օրէնսդիր մեծ եւ միաբանող ժողովի մը առենագրութիւնները խմբագրել կատարելութեան ամեն պայմաններով. թէ եւ Առենադրիր էֆէնտին իրեն յատուկ լեզուաբանական նոր նոր կոմաններն ու պահանջումներն ունենալուն՝ ծանր է անոր վարդապետութեանց վրայ գրական գործ մը ձեւելը։ ասկոյն Պատրիարքարանի դիւանագրիներն այս դժուարութեանց դիմադրու մինչեւ այն օրը 17 նիստերու առենագրութիւն խմբագրած են։

Եմէ դասնուրեք պատահած է որ ոսկու. ինչ ուշ յանձնած են Դիւանին առենագրութեանց խմբագրութիւնն, առոր ալ պատճառն այն է որ այդ խմբագրութեան պաշտօնը կատարող դիւանագրին մի եւ նոյն պահուն ուրիշ վարչական գործեր ալ յանձնուած են, որով դիւանագրիրն երկու աշխատութեան միանգամայն պարտաւորեալ էր։ ասկոյն այս բացառիկ պարագաներէն սնոյ մեն առենագրիր էֆէնտին չկրնար մոռնալ որ առենագրութեանց խմբագրութիւններ։

լրն ասէ՝ իւր որոշած պայմանաժամին մէջ այսինքն նիսանի օրէն երկու օր հարկ անխիստ սասցած է։ Այս պարապանքներուն առնչ. ընթերցողը խոզ գտակ թէ ինչ կրնա ունի Աստեղագրիկ Եկեղեցոյ ամբաստանութիւնը։

Պարսկաստանի Դիւանագիտական դիրքերէն Գ.

Ճօրչանէն ապրիլ 29 թուակիր հետեւեալը գրուած է մեզ.

« Այսօր 28ին Երկրի։ կաղաքս իշխանը ընդերակցութեամբ իւրոյ ցեղակցի իշխանաւորաց քաղաքս, որոնք կը վերազանեալ կոչէին՝ Պարսկաստանի Համար ինչպէս որ ասկարութիւն է, այսպիսի հանդէսներու համար մեծ պատրաստութիւններ կըլլան որ առաջ։ Այսպէս ալ քաղաքիս մէջ մեծ շարժում մը կար պատրաստութեան մասին, եւ թէ ամէն առտիճանի անձինք մասնաւոր ճոխամբ կը մրցէին իրարու՝ հանդէսին առատել միայն մը ասլու նպատակաւ։ Այդ էն դեռաւորապէս կարելի լաւ արուած էր ազգային հոգաբարձութեան, թէ նոցին ներքարութիւնքը կը վարուին պատուութեամբ։ Իրենց ներկայութեամբը Հայոց եկեղեցոյ դռանէն մինչ ի ներքս դեղեցիկ դարդ մը փռուած էր։ Հոն քահանայք եւ դպիրք պիտոյանաւոր ընդունելու համար՝ բոլոր կարելի միջոցները դարձուած էր։ որոնց Համար կը պարտաւորիմ՝ իմ շնորհակալութեանցս յորդանքները մատուցանելու՝ մասնաւորապէս Ճորչանեան մեծարգոյ Դիւղոր Յակոբ քահանային։ եւ հոգաբարձութեան նախագահ Մեծարգոյ Դիւղոր Յարութեանին եւ իւր անդամակիցներուն։ որոնք ազգասիրական ոգւով չարժեալ, արդէն օտարաց առջեւ պատիւ բերելի եղած Հայ Ժողովրդեան յաղագս հրճուալի պատճառ եղան։

Ահա օրէն ղկնի ժամի երկուքին Նոցին բարձրութիւնքը հասան քաղաքիս եկեղեցը, որ թնդանօթաց պատուոմբ եւ զանգակաց հնչիւնքը բոլոր քաղաքը կը դղրդէին. հոն փարը ինչ հանդիսաւորութեան իրենց յատկացեալ վրանին մէջ, եւ ընդունելին ըստ վայելմի ուժոյութեան եղիցին՝ ազ եւ հայ քաղաքացեաքն կարմանէ։ եւ յետոյ իսուան բաղմութեամբ հասան Թանգներուն Մայր եկեղեցին, անկէց ալ ուղղակի Հայոց եկեղեցին։ Եկեղեցւոյ դռանէն մինչ ի ներքս դեղեցիկ դարդ մը փռուած էր։ հոն քահանայք եւ դպիրք պիտոյանաւոր ընդունելու համար։ բոլոր կարելի միջոցները դարձուած էր։ որուն Համար կը պարտաւորիմ՝ իմ շնորհակալութեանցս յորդանքները մատուցանելու՝ մասնաւորապէս Ճորչանեան մեծարգոյ Դիւղոր Յակոբ քահանային։ եւ հոգաբարձութեան նախագահ Մեծարգոյ Դիւղոր Յարութեանին եւ իւր անդամակիցներուն։ որոնք ազգասիրական ոգւով չարժեալ, արդէն օտարաց առջեւ պատիւ բերելի եղած Հայ Ժողովրդեան յաղագս հրճուալի պատճառ եղան։

Գանք հիմա դարձ իսկ Եղոկիոյ։ որուն այսքան ատրիէ առաջնորդութեան պաշտօնը կ'վարէ։ տեղւոյն ազգայնոց ինչ բարիք ըրած է։ Գորոյցը տարինեալով գոց մնաց։ երբէք հոգը եղան։—բան։ լիցի։ կ'հարցնենք մեր բարեկամին թէ՝ երբոր տեղւոյդ Անն։ ընկերութիւնը հաստատուեցաւ։ ինչ յոյսերի եւ դաշտնի արդելրներ չի յարոյցանեաք առջեւը։ մինչեւ իսկ երբոր Ս. Զատրիարքին պաշտպանագրական կանոնակ եկաւ եւ այն կոնդակին կարդացուելու օրը Առաջնորդը յատկապէս հրաւիրուած էր. ինչ բանաւոր պատճառներ ուներ չի գալու։ վերջապէս եթէ երբեմն ազգասէր, ուսումնասէր ոչիր ոյսով կ'նկնցէ, իր անձնական չանան համար է, եւ իր Առաջնորդութեան երկար միջոցին ինչ որ բրած է իրեն կ'վերաբերի Ա.յժ. 400 լիրանոց փոքրաւոր տուն մը. 200 լիրանոց սղի մը կ'շնէ ժողովրդէն կազմուած եւ վանահայրութեան տանն ներս դրած ընտանիներուն, որպէս զի տարոյ հոն ամիսներով օգտագործութեան երթալով եւ Ազգ. դարձերը երեսի վրայ մոռելով անոր պարարել։ Զի մտնենք ընդհանուր թէ՝ Յակոբ վարդապետին չտնտարութիւնը տանման չունի. իր չանուն համար ամեն միջոցներու ձեռնամուխ կըլլայ, եւ արձակ համարձակ միւլթէզիմութիւն կընէ յամոթ եւ ի նախատինս ազգին։ Հոգ չէ որ ազգին գործերը երեսի վրայ մնացեր են, իրեն դիմող առանցկոյ թիւրտաներ Առաջնորդարանը գոց գտեր են, բաւական է որ իր քսակը լեցուի եւ ինքն ալ իր ուզածներուն դառնալ հանդիսանալու կանոնը անցնէ։ Միւս իրեն նպատաւոր կարգին կ'նայի եւ կ'յարի հիմա ալ եպիսկոպոսանալու ակնկալութիւնը եւ բաղձանքն ունի։ թայց ինչ գործի յանկութիւններ, Առաջնորդի մը արժանաւոր ինչ հանգամանքներ եւ մեծագործութիւններ ունի՝ չենք գիտեր։ իր գործերէն մէկ քանին վերը յիշեցինք. տակաւին անկիւ են անոր պատիրակի արարքութիւնները, որոյ վրայ առ այժմ լռութեամբ կանցնինք։ Նիկոմիդիոյ նորընտիր Առաջնորդ Գեր. Ներսէս Արքեպիսկոպոսը տակաւին այս տեղի հացը չկերած 10 տարի նախիոյ գործոցին մեր Առաջնորդը՝ ազգասէր հոս մը ազգասէր որդին Եղոկիոյ մէջ այնչափ հարստութիւն գտած է։ որ մը 10 փարան չի տուանք։ Մեր վերոյիշեալ Յակոբ վարդապետը այսպէս է։ իսկ Պ. Նամակապետը զայն սիրաբարձ

Թերթին մէջ Եղոկիայէն գրուած Մ. Լուսինեան սարապետութեամբ նամակ մը կարդացինք եւ զարմանքնիս չի կրցինք զսպել անոր ստորագրութեանց վրայ։ Պ. Նամակապետը նախ անդամ երեսնամեայ ժողովոյ կազմութեան պատմութիւնը կընէ, անշա չ՝ ազգին իմացնելու համար թէ՝ Եղոկիա ալ որինաւոր ժողով մը ունի։ Այդպարեւ մենք ալ կ'փափաքէինք ունենալ, ասոյ դժբաղդաբար այն ժողովոյ կազմութեանը մէջ Կանոնադրական որինաց հակառակ այնչափ ապօրինաւորութիւններ եւ խորդաբութիւններ տեղի ունեցած են, եւ ժողովոյն մէջ ալ այնչափ անցանելիներ կան, որ Եղոկիացին չի կրնար անիկ եղած վէճերը սրենաւոր ճանչնալ, ինչպէս որ այս մասին ընդարձակ մ'ալ՝ Պատրիարքարանս հասած է։ Երկրորդ, Պ. Նամակապետը անդ. ոյն թուաշնարդին նիստամբ չատ մը դոյնեաներ կ'չատպէ. յարելով թէ՝ «Ցեղոյս բարեջան Առաջնորդ Հիգնատիոսն Յակոբ վարդապետ իր վիճակին ամեն կողմերը այցելութեան երթալով ըստ առնմանաղրութեան Ազգ. ժողովիկը կողմերու եւ դպրոցներ կարգադրելու ջանացիր կրլլայ։ Գիրէի մէջ ազգիանց դպրոց մը բանալով 150ի չափ խեղճ որբորդներ ժողոված է հոն, որ առ այժմ դէրի կարդալ գրելու կ'սանին եւ այլեւ։ Կ'հարցնենք մեր բարեյամին թէ՝ արդեօք Եղոկիոյ Առաջնորդը մինչեւ հիմա Նիկոմիդիոյ քանի կ'քնանար, եւ թէ՝ այսօր Գիրէի մէջ քանի տուն հայ կայ, եւ 150 ազգիկը մարդ հաւաքեր է։ Ինչպէս մանչերու դպրոցին վրայ լռութեամբ կանցնի։ որ է մանչերու դպրոցը եւ ինչ վիճակի մէջ է։ Նաեւ կ'հարցնենք թէ՝ այդ բացած ազգիանց դպրոցին ի նպաստ ինչ նաւէր չնարնեց, մինչդեռ ինքը ամեն տարի մանաւանդ ասնամանաի տահն հոն կ'երթայ եւ խեղճ ժողովուրդը կ'մերկացնէ։

Գանք հիմա դարձ իսկ Եղոկիոյ, որուն այսքան տարիէ առաջնորդութեան պաշտօնը կ'վարէ. տեղւոյն ազգայնոց ինչ բարիք ըրած է։ Գորոյցը տարինեալով գոց մնաց։ երբէք հոգը եղան։—բան։ լիցի։ կ'հարցնենք մեր բարեկամին թէ՝ երբոր տեղւոյդ Անն։ ընկերութիւնը հաստատուեցաւ։ ինչ յոյսերի եւ դաշտնի արդելրներ չի յարոյցանեաք առջեւը։ մինչեւ իսկ երբոր Ս. Զատրիարքին պաշտպանագրական կանոնակ եկաւ եւ այն կոնդակին կարդացուելու օրը Առաջնորդը յատկապէս հրաւիրուած էր. ինչ բանաւոր պատճառներ ունէր չի գալու։ վերջապէս եթէ երբեմն ազգասէր, ուսումնասէր ոչիր ոյսով կ'նկնցէ, իր անձնական չանան համար է, եւ իր Առաջնորդութեան երկար միջոցին ինչ որ բրած է իրեն կ'վերաբերի Ա.յժ. 400 լիրանոց փոքրաւոր տուն մը. 200 լիրանոց սղի մը կ'շնէ ժողովուրդէն կազմուած եւ վանահայրութեան տանն ներս դրած ընտանիներուն, որպէս զի տարոյ հոն ամիսներով օգտագործութեան երթալով եւ Ազգ. դարձերը երեսի վրայ մոռելով անոր պարարել։ Զի մտնենք ընդհանուր թէ՝ Յակոբ վարդապետին չտնտարութիւնը տանման չունի. իր չանուն համար ամեն միջոցներու ձեռնամուխ կըլլայ, եւ արձակ համարձակ միւլթէզիմութիւն կընէ յամոթ եւ ի նախատինս ազգին։ Հոգ չէ որ ազգին գործերը երեսի վրայ մնացեր են, իրեն դիմող առանցկոյ թիւրտաներ Առաջնորդարանը գոց գտեր են, բաւական է որ իր քսակը լեցուի եւ ինքն ալ իր ուզածներուն դառնալ հանդիսանալու կանոնը անցնէ։ Միւս իրեն նպատաւոր կարգին կ'նայի եւ կ'յարի հիմա ալ եպիսկոպոսանալու ակնկալութիւնը եւ բաղձանքն ունի։ թայց ինչ գործի յանկութիւններ, Առաջնորդի մը արժանաւոր ինչ հանգամանքներ եւ մեծագործութիւններ ունի՝ չենք գիտեր։ իր գործերէն մէկ քանին վերը յիշեցինք. տակաւին անկիւ են անոր պատիրակի արարքութիւնները, որոյ վրայ առ այժմ լռութեամբ կանցնինք։ Նիկոմիդիոյ նորընտիր Առաջնորդ Գեր. Ներսէս Արքեպիսկոպոսը տակաւին այս տեղի հացը չկերած 10 տարի նախիոյ գործոցին մեր Առաջնորդը՝ ազգասէր հոս մը ազգասէր որդին Եղոկիոյ մէջ այնչափ հարստութիւն գտած է։ որ մը 10 փարան չի տուանք։ Մեր վերոյիշեալ Յակոբ վարդապետը այսպէս է։ իսկ Պ. Նամակապետը զայն սիրաբարձ վերոյիշեալներով կ'զարդարէ. անշուշտ Եղոկիոյ մէջ մեզի անծանօթ Պրապատիէ մը գտնուելու է, որ հոն մաքրուած ըլլայ մեր «Պատրիարքի տէրիկլոյ*» բարեկամ Տէր-Վիր վարդապետը։

Ընդունելով խորին մեծարանս եւ հաստատելի, համենայն դէպս ներեցէք մեր Թերթին մէջ հրատարակել նամակս։

Դիտող Ե-ը-ի մը

1871 մայիս 10

Ն. Գոյիս

1871 ապրիլ 29 կարգին

. . . Նիկոմ.

Վասիարի գեղատիպ ամուսնքներէն ամիսէ մ'ի վեր է արուստուած եմ հարեւանաց խանդավառի դարձանոց մէջ ընկղմելով՝ ազգային նորանոր յառաջդիմութեան ակնարարար անուանանոցով կ'հրճուիմ։ որոց մէկ երկուքը կուզեմ որ մեր հայրենասէր լրագրոյն միջոցաւ ի ընթերցում երկրի սարածեալ հայ եղբարց եւ քոյր սամ։

Կարծեմ՝ որ քանի մը տարիէ ի վեր ազգիանց դպրոցի մը չինուիլեան ձեռնարկած եւ ձիւնարկը սարակերով չինը առանց իր նպատակին հասցնելու ամայի մոռցած էր, ասոյ 23 ին հանդիսաւոր բացաւ եւ 27 ին քաղաքիս հայորդիները դասարարակելու ձեռնարկեց։ Երկիւղ իր ընթացքի մէջ յարատեւ. պատէ։ Ինչպէս քաղաքիս ամեն ազգայինք նոյնպէս եւ մեր իրաւանի կ'սպասանք տեղւոյս Գեր. Արքեպիսկոպոսէն եւ նորարարեալ Առաջնորդէն եւ նորարարեալ դպրոցական խարդրէն տեսնել՝ նորարարեալ ազգիանց վարժարանին համար պարարարարարչամ եւ յարատեւ բարեկարգութիւններանչուչա իրենք ալ մեզի հետ կ'կիսին որ այժմեան ընթացքը կամ լաւ. եւս է քանչ վարկարարդի բացումը սոսկ դարձոյն չարունակութեան յառաջարան մի միայն կրնայ համարուիլ եւ ոչ այլ ինչ։ Նամակագիր մանչերու դպրոցաց կատարեալ բարեկարգութիւնը որ անհրաժեշտ է. հարկաւ. իրենք մեզմէ աւելի կանուխ տեսած ըլլալով կը փութան եւ զայն յարատեւ բարեկարգ եւ յառաջադէմ դիրքի մը վերածեն։

Ուրախութեամբ սրտի կ'պարտաւորիմ ծանուցանել Ձեր ազգասիրութեան հետաքրքրութեանը թարգմանեալ լուրը՝ որ Կարնոյ քաղաքիս համբաւաւոր դերպատանի չատասիրներէն խարտեան մեծաչուք Առաքել էֆէնտիի յարգանաւոր չնորհուած երրորդ կարգի պաշտօնատարութեան պատիւը պատահած է։ խարտեան մեծաչուք Առաքել էֆէնտին խարտեան Վասիլ Պատրիկ էֆէնտիին եղբայրն է։ որն որ ապրդանոց եւ օտարազգեաց բարի վարուելիամբ վկայեալ պատասարոյ եւ առաքինի քաղաքացի մի է։ իր երիտասարդ հասակին մէջ կ'զանուի այսօր, յարատեւ կ'սրժանանոյ կայսերական բարեկամ կատարութեան ներկայ բարձր չնորհաց։

Ամենայն ուրախութեամբ սրտի կ'չնորհաւորեմք խարտեան մեծանուն դերդատանի չատասիրդ Առաքել էֆէնտիի սոյն պաշտօնատարութեան բարձր պատիւը եւ կ'բարեմաղթեմք որ իր մեծանուն ծնողաց եւ սիրելի ազգիս համար խարտեան Առաքել էֆէնտին իր ներկայ փառաց մէջ անքնատատ պանէ եւ աւելի բարձր պատուոյ եւ փառաց արժանի ընէ։

Ցաւեալ քան զայս մնամ . . .

Մ. Խ.

ԱՐՏՕՏԻ ՄԻ

Ապրիլի 27ը ազգի օր մ'եղաւ թէ՝ Իզմիրի եւ թէ տարբնակ հայերուն համար։ Սուրբ Աստուածածնոյ եկեղեցիին մատաղ զանգակն իր ընդհանրական ոգւոյ հնչիւններովը սեւ լուր մը կը տար ազգիանց մի հայուն սրտին մանաւանդ ազգասէր մը, որ մեր սիրելի Աղգ. տարիքի մէջ. վերջապէս կորուստ մը՝ տարի ան անձանց համար՝ որք կամ ի մօտաստ եւ. կամ ի հեռաստ կը ճանչնային հանգուցեալն։ ազնիւ բնաւորութիւնը, ասղանդաւոր միտքը, ազգասէր սիրտը, ազգասիրութիւնը եւ ամեն ընաւիր յատկութիւնները։ Խնէ՝ ինչ եղաւ այս ամենը։ Ո՞ւր է այն ասոյգ ոգեն որ դեռ քանի մ'ամիս առաջ քաջողջարարիկը հռետոր կիսա քի գժարութեանց գէմ։ ինչ ելն ելլ՝ սարդասարդական հասակի յաճուկ յոյսերը, քաղցր պատրանքը, ժպտուն նպատակները։—Ցաւալեան վիճը գլուխնին գերեզմանի խաւարին մէջ անկերեւոյթ եղան, անոյշքելի չունչ մ'առաւ տարաբդանոնք, դիտութեան, սիրոյ, արդարատանոյ եւ բարեկամութեան ջանարդութեանց եւ սարարուղիս մաղմանոյ հակառակ, եւ ան ինքնարիկի սուգով եւ վիշտով հանակեց Միրզաեան եւ Մարգսեանի ընտանիքները։

Բայց եթէ Սարգիս Միրզա մեկնեցաւ յաստի, անուանն ու յիշատակն ամեն տիսոյ մնան իր սիրելի եւ հարազատաբար ամուսնոյն եւ այն ամեն անձանց սրտին մէջ։ որք անկեղծարար կը սիրէին զինքը եւ քաւուցիւ մեր սիրելի բարեկամին իր գրաւկան ընտիր աշխատութիւններովը։ եւ մանաւանդ Հայաստանեայց ընկերութեան ժամանակին ի միր ունեցած ազատարարական գաղափարներովը եւ տանուրանակոն տաղանդներովը ոչ միայն նշանաւոր գիրք մի կը ըռնէ եւ պիտի ըռնէ Հայ ազգին մէջ։ այլ նաեւ միշտ կը յիշուի եւ պիտի յիշուի ամեն մարդասէրներէ։ եւ միանգամայն ազգասարներէ իբր հիմնադիր Իզմիրի Ազգասարարաց ընկերութեան։

Ոչ։ չտիպի մոռնանք քեզի, բարեկամդ մեր սիրելի, հաւատարի եղիր թէ ալոսի սիրենք միշտ յիշատակդ։ եւ մեր սիրոյն իբրը գրաւական մ'առնա այս տրտնոյը կը նուիրենք քեզ։ ընդունէ զայս։ Մենք որ մարդկային թիչաառութեանց եւ այս վազանց կեանքի յարակից ազէանելու տեսարանին առջեւ զոգցնա կը գրգուինք՝ չէ թէ ոչրարար՝ այլ սենտիմենտալ բանիւրդ։ եւ կաչխատինք աշխարհս իրողութեանց մէջ խորհրդաւոր՝ արդարութիւն մը նշմարելու։ կը նուիրենք քեզ այս անեկդոտ արտասանը, որ կեանքի թիչառութեանց եւ վիշտերու խորհրդն արտասանող անբաւ արցունքներու հետ պիսի խառնուի եւ որ ուսիայն բիւր խօսքի աւելի պիրճախօսութեամբ կարարայայսի մեզ պարտուն ցաւն ու վիշտը։

Իզմիր 8 մայիս 1871 ՊԵՐՃ

ԱԶԳ.

Նրեք շաբթի առաւարեան Ազգ. տունն Կենդրոնական Տիրոջ 21րդ. ցաւոցը հրատարակուած ժամանակ Գաղամեան Մկրտիչ էֆէնտիի անունը մոռցուած է որ 75 դրչ վճարած է։

ըլլն ասէ՝ իւր որոշած պայմանաժամին մէջ այսինքն նիսանի օրէն երկու օր հարկ անխիստ սասցած է։ Այս պարապանքներուն առնչ. ընթերցողը խոզ գտակ թէ ինչ կրնա ունի Աստեղագրիկ Եկեղեցոյ ամբաստանութիւնը։

Պարսկաստանի Դիւանագիտական դիրքերէն Գ.

Ճօրչանէն ապրիլ 29 թուակիր հետեւեալը գրուած է մեզ.

« Այսօր 28ին Երկրի։ կաղաքս իշխանը ընդերակցութեամբ իւրոյ ցեղակցի իշխանաւորաց քաղաքս, որոնք կը վերազանեալ կոչէին՝ Պարսկաստանի Համար ինչպէս որ ասկարութիւն է, այսպիսի հանդէսներու համար մեծ պատրաստութիւններ կըլլան որ առաջ։ Այսպէս ալ քաղաքիս մէջ մեծ շարժում մը կար պատրաստութեան մասին, եւ թէ ամեն առտիճանի անձինք մասնաւոր ճոխամբ կը մրցէին իրարու՝ հանդէսին առատել միայն մը ասլու նպատակաւ։ Այդ էն դեռաւորապէս կարելի լաւ արուած էր ազգային հոգաբարձութեան, թէ նոցին բարձրութիւնքը կը վարուին պատուութեամբ։ Իրենց ներկայութեամբը Հայոց եկեղեցոյ դռանէն մինչ ի ներքս դեղեցիկ դարդ մը փռուած էր։ հոն քահանայք եւ դպիրք պիտոյանաւոր ընդունելու համար։ բոլոր կարելի միջոցները դարձուած էր։ որուն Համար կը պարտաւորիմ՝ իմ շնորհակալութեանցս յորդանքները մատուցանելու՝ մասնաւորապէս Ճորչանեան մեծարգոյ Դիւղոր Յակոբ քահանային։ եւ հոգաբարձութեան նախագահ Մեծարգոյ Դիւղոր Յարութեանին եւ իւր անդամակիցներուն։ որոնք ազգասիրական ոգւով չարժեալ, արդէն օտարաց առջեւ պատիւ բերելի եղած Հայ Ժողովրդեան յաղագս հրճուալի պատճառ եղան։

Գանք հիմա դարձ իսկ Եղոկիոյ։ որուն այսքան տարիէ առաջնորդութեան պաշտօնը կ'վարէ. տեղւոյն ազգայնոց ինչ բարիք ըրած է։ Գորոյցը տարինեալով գոց մնաց։ երբէք հոգը եղան։—բան։ լիցի։ կ'հարցնենք մեր բարեկամին թէ՝ երբոր տեղւոյդ Անն։ ընկերութիւնը հաստատուեցաւ։ ինչ յոյսերի եւ դաշտնի արդելրներ չի յարոյցանեաք առջեւը։ մինչեւ իսկ երբոր Ս. Զատրիարքին պաշտպանագրական կանոնակ եկաւ եւ այն կոնդակին կարդացուելու օրը Առաջնորդը յատկապէս հրաւիրուած էր. ինչ բանաւոր պատճառներ ունէր չի գալու։ վերջապէս եթէ երբեմն ազգասէր, ուսումնասէր ոչիր ոյսով կ'նկնցէ, իր անձնական չանան համար է, եւ իր Առաջնորդութեան երկար միջոցին ինչ որ բրած է իրեն կ'վերաբերի Ա.յժ. 400 լիրանոց փոքրաւոր տուն մը. 200 լիրանոց սղի մը կ'շնէ ժողովուրդէն կազմուած եւ վանահայրութեան տանն ներս դրած ընտանիներուն, որպէս զի տարոյ հոն ամիսներով օգտագործութեան երթալով եւ Ազգ. դարձերը երեսի վրայ մոռելով անոր պարարել։ Զի մտնենք ընդհանուր թէ՝ Յակոբ վարդապետին չտնտարութիւնը տանման չունի. իր չանուն համար ամեն միջոցներու ձեռնամուխ կըլլայ, եւ արձակ համարձակ միւլթէզիմութիւն կընէ յամոթ եւ ի նախատինս ազգին։ Հոգ չէ որ ազգին գործերը երեսի վրայ մնացեր են, իրեն դիմող առանցկոյ թիւրտաներ Առաջնորդարանը գոց գտեր են, բաւական է որ իր քսակը լեցուի եւ ինքն ալ իր ուզածներուն դառնալ հանդիսանալու կանոնը անցնէ։ Միւս իրեն նպատաւոր կարգին կ'նայի եւ կ'յարի հիմա ալ եպիսկոպոսանալու ակնկալութիւնը եւ բաղձանքն ունի։ թայց ինչ գործի յանկութիւններ, Առաջնորդի մը արժանաւոր ինչ հանգամանքներ եւ մեծագործութիւններ ունի՝ չենք գիտեր։ իր գործերէն մէկ քանին վերը յիշեցինք. տակաւին անկիւ են անոր պատիրակի արարքութիւնները, որոյ վրայ առ այժմ լռութեամբ կանցնինք։ Նիկոմիդիոյ նորընտիր Առաջնորդ Գեր. Ներսէս Արքեպիսկոպոսը տակաւին այս տեղի հացը չկերած 10 տարի նախիոյ գործոցին մեր Առաջնորդը՝ ազգասէր հոս մը ազգասէր որդին Եղոկիոյ մէջ այնչափ հարստութիւն գտած է։ որ մը 10 փարան չի տուանք։ Մեր վերոյիշեալ Յակոբ վարդապետը այսպէս է։ իսկ Պ. Նամակապետը զայն սիրաբարձ վերոյիշեալներով կ'զարդարէ. անշուշտ Եղոկիոյ մէջ մեզի անծանօթ Պրապատիէ մը գտնուելու է, որ հոն մաքրուած ըլլայ մեր «Պատրիարքի տէրիկլոյ*» բարեկամ Տէր-Վիր վարդապետը։

Ընդունելով խորին մեծարանս եւ հաստատելի, համենայն դէպս ներեցէք մեր Թերթին մէջ հրատարակել նամակս։

Դիտող Ե-ը-ի մը

1871 մայիս 10

Ն. Գոյիս

1871 ապրիլ 29 կարգին

. . . Նիկոմ.

Վասիարի գեղատիպ ամուսնքներէն ամիսէ մ'ի վեր է արուստուած եմ հարեւանաց խանդավառի դարձանոց մէջ ընկղմելով՝ ազգային նորանոր յառաջդիմութեան ակնարարար անուանանոցով կ'հրճուիմ։ որոց մէկ երկուքը կուզեմ որ մեր հայրենասէր լրագրոյն միջոցաւ ի ընթերցում երկրի սարածեալ հայ եղբարց եւ քոյր սամ։

Կարծեմ՝ որ քանի մը տարիէ ի վեր ազգիանց դպրոցի մը չինուիլեան ձեռնարկած եւ ձիւնարկը սարակերով չինը առանց իր նպատակին հասցնելու ամայի մոռցած էր, ասոյ 23 ին հանդիսաւոր բացաւ եւ 27 ին քաղաքիս հայորդիները դասարարակելու ձեռնարկեց։ Երկիւղ իր ընթացքի մէջ յարատեւ. պատէ։ Ինչպէս քաղաքիս ամեն ազգայինք նոյնպէս եւ մեր իրաւանի կ'սպասանք տեղւոյս Գեր. Արքեպիսկոպոսէն եւ նորարարեալ Առաջնորդէն եւ նորարարեալ դպրոցական խարդրէն տեսնել՝ նորարարեալ ազգիանց վարժարանին համար պարարարարարչամ եւ յարատեւ բարեկարգութիւններանչուչա իրենք ալ մեզի հետ կ'կիսին որ այժմեան ընթացքը կամ լաւ. եւս է քանչ վարկարարդի բացումը սոսկ դարձոյն չարունակութեան յառաջարան մի միայն կրնայ համարուիլ եւ ոչ այլ ինչ։ Նամակագիր մանչերու դպրոցաց կատարեալ բարեկարգութիւնը որ անհրաժեշտ է. հարկաւ. իրենք մեզմէ աւելի կանուխ տեսած ըլլալով կը փութան եւ զայն յարատեւ բարեկարգ եւ յառաջադէմ դիրքի մը վերածեն։

Ուրախութեամբ սրտի կ'պարտաւորիմ ծանուցանել Ձեր ազգասիրութեան հետաքրքրութեանը թարգմանեալ լուրը՝ որ Կարնոյ քաղաքիս համբաւաւոր դերպատանի չատասիրներէն խարտեան մեծաչուք Առաքել էֆէնտիի յարգանաւոր չնորհուած երրորդ կարգի պաշտօնատարութեան պատիւը պատահած է։ խարտեան մեծաչուք Առաքել էֆէնտին խարտեան Վասիլ Պատրիկ էֆէնտիին եղբայրն է։ որն որ ապրդանոց եւ օտարազգեաց բարի վարուելիամբ վկայեալ պատասարոյ եւ առաքինի քաղաքացի մի է։ իր երիտասարդ հասակին մէջ կ'զանուի այսօր, յարատեւ կ'սրժանանոյ կայսերական բարեկամ կատարութեան ներկայ բարձր չնորհաց։

Ամենայն ուրախութեամբ սրտի կ'չնորհաւորեմք խարտեան մեծանուն դերդատանի չատասիրդ Առաքել էֆէնտիի սոյն պաշտօնատարութեան բարձր պատիւը եւ կ'բարեմաղթեմք որ իր մեծանուն ծնողաց եւ սիրելի ազգիս համար խարտեան Առաքել էֆէնտին իր ներկայ փառաց մէջ անքնատատ պանէ եւ աւելի բարձր պատուոյ եւ փառաց արժանի ընէ։

Ցաւեալ քան զայս մնամ . . .

Մ. Խ.

ԱՐՏՕՏԻ ՄԻ

Ապրիլի 27ը ազգի օր մ'եղաւ թէ՝ Իզմիրի եւ թէ տարբնակ հայերուն համար։ Սուրբ Աստուածածնոյ եկեղեցիին մատաղ զանգակն իր ընդհանրական ոգւոյ հնչիւններովը սեւ լուր մը կը տար ազգիանց մի հայուն սրտին մանաւանդ ազգասէր մը, որ մեր սիրելի Աղգ. տարիքի մէջ. վերջապէս կորուստ մը՝ տարի ան անձանց համար՝ որք կամ ի մօտաստ եւ. կամ ի հեռաստ կը ճանչնային հանգուցեալն։ ազնիւ բնաւորութիւնը, ասղանդաւոր միտքը, ազգասէր սիրտը, ազգասիրութիւնը եւ ամեն ընաւիր յատկութիւնները։ Խնէ՝ ինչ եղաւ այս ամենը։ Ո՞ւր է այն ասոյգ ոգեն որ դեռ քանի մ'ամիս առաջ քաջողջարարիկը հռետոր կիսա քի գժարութեանց գէմ։ ինչ ելն ելլ՝ սարդասարդական հասակի յաճուկ յոյսերը, քաղցր պատրանքը, ժպտուն նպատակները։—Ցաւալեան վիճը գլուխնին գերեզմանի խաւարին մէջ անկերեւոյթ եղան, անոյշքելի չունչ մ'առաւ տարաբդանոնք, դիտութեան, սիրոյ, արդարատանոյ եւ բարեկամութեան ջանարդութեանց եւ սարարուղիս մաղմանոյ հակառակ, եւ ան ինքնարիկի սուգով եւ վիշտով հանակեց Միրզաեան եւ Մարգսեանի ընտանիքները։

Բայց եթէ Սարգիս Միրզա մեկնեցաւ յաստի, անուանն ու յիշատակն ամեն տիսոյ մնան իր սիրելի եւ հարազատաբար ամուսնոյն եւ այն ամեն անձանց սրտին մէջ։ որք անկեղծարար կը սիրէին զինքը եւ քաւուցիւ մեր սիրելի բարեկամին իր գրաւկան ընտիր աշխատութիւններովը։ եւ մանաւանդ Հայաստանեայց ընկերութեան ժամանակին ի միր ունեցած ազատարարական գաղափարներովը եւ տանուրանակոն տաղանդներովը ոչ միայն նշանաւոր գիրք մի կը ըռնէ եւ պիտի ըռնէ Հայ ազգին մէջ։ այլ նաեւ միշտ կը յիշուի եւ պիտի յիշուի ամեն մարդասէրներէ։ եւ միանգամայն ազգասարներէ իբր հիմնադիր Իզմիրի Ազգասարարաց ընկերութեան։

Ոչ։ չտիպի մոռնանք քեզի, բարեկամդ մեր սիրելի, հաւատարի եղիր թէ ալոսի սիրենք միշտ յիշատակդ։ եւ մեր սիրոյն իբրը գրաւական մ'առնա այս տրտնոյը կը նուիրենք քեզ։ ընդունէ զայս։ Մենք որ մարդկային թիչաառութեանց եւ այս վազանց կեանքի յարակից ազէանելու տեսարանին առջեւ զոգցնա կը գրգուինք՝ չէ թէ ոչրարար՝ այլ սենտիմենտալ բանիւրդ։ եւ կաչխատինք աշխարհս իրողութեանց մէջ խորհրդաւոր՝ արդարութիւն մը նշմարելու։ կը նուիրենք քեզ այս անեկդոտ արտասանը, որ կեանքի թիչառութեանց եւ վիշտերու խորհրդն արտասանող անբաւ արցունքներու հետ պիսի խառնուի եւ որ ուսիայն բիւր խօսքի աւելի պիրճախօսութեամբ կարարայայսի մեզ պարտուն ցաւն ու վիշտը։

Իզմիր 8 մայիս 1871 ՊԵՐՃ

ԱԶԳ.

Նրեք շաբթի առաւարեան Ազգ. տունն Կենդրոնական Տիրոջ 21րդ. ցաւոցը հրատարակուած ժամանակ Գաղամեան Մկրտիչ էֆէնտիի անունը մոռցուած է որ 75 դրչ վճարած է։

---

* Աստ պատուութիւնը հետաքրքրութեան բերելուն կ'խոստանամք ուրիշ ասիի ընթերցողաց հարարելը։

4 մայիս 1871 թուին.
Ցնծալէն Ժողովոյ Պարտ
. . . թուղթերը.

Ձեր ապդաբերական մեծեռանդն զգացումը մեծ յոյս ներարկելով մեզ թէ ինչպէս ասկէ յառաջ հայրապետ եւ այս անգամ հեռաւոր ազգին անկիւնիկ մը կը շնորհէք ձեր պատուական թերթի մէջ, շնորհապարտ կը համարիմ զմեզ ձեզ եւ. խորին յարգանաց հաւատաքնիս առաջի առնել չէմք դանդաղիր.

Ի Դիմաց Ցնծալէն Ընդ.
Ազգ. Դպրատան
Ա. Զ. Դ.

Պարտաւոր. Ժողովրդասէր ընկերութեան մոյ Զրօսարանի ըրած 500 Ռուբ. ոսկւոյ փոխառութեան ի. վիճակահանութիւն կատարուելաւ. 32 մոլոր ի վարժարան խաբենեան, յորում փոստակրդը թիւը են հետեւեալք.

Ա	թիւ	627	վասն	100 ղ. ոսկի դրամ.
Բ	»	556	»	80 »
Գ	»	849	»	70 »
Դ	»	596	»	60 »
Ե	»	110	»	60 »

Իսկ թիւքն որ միայն իրենց մայր դրամ պիտի առնան, ասոնք են. 473 34. 132. 593. 166. 361. 356. 372. 762. 95. 62. 668. 694. 815. 466.

Ուստի կը խնդրուի Մեծ. բաժանորդաց որ եթէ յիշեալ թուերէն կը գտնուի քովերնին, ասմանակերը հանին Ցնծալենութեան ներկայացնել եւ. դրամներն ստանալ.

Նաեւ կը խնդրուի բաժանորդ չեղող ուսումնասէր ազգայիններէ, որ հանին քովերնէ զ�ցնծալէն Ժողովին ասոնցմով տոմսակներէն, որոց վաճառման տեղերն արդէն քանիցս անգամ ծանուցուած է, մանաւանդ այս օրերս, երբ չնորհեան դորձին իսկ ձեռնարկուած է.

Հեռաւորաբար արժան կը համարուի ծանուցանել որ Զ. վիճակահանութիւնն ալ պիտի կատարուի 30 մայիսի կիւրակէ օր ի ժամ 3 խաբենեան վարժարան.

4 մայիս 1871 թուր. Ցնծալէն Ժողովոյ Գ. Ընկերութեան Նախագահ
Ի Դիմաց Ց. Ժողովոյ Գ. Ընկերութեան Նախագահ
Յ. Եղբեարեան

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌՁԵՌՆ
ՏԻՊԼԻՍԻ ԳՐՈՒՄՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՃԱԿԻՆ ՆԻԿՄԻԴԻՈՅ
Այսելոյ Ամսոյ Նախնեան Պոլս Լոյս տեսած

Կը Ծանուցանեմ Մանաւանդ Վաճառի Դրուշակի Խանութը Գին 3 Դուրուշ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՇՄԱՐՔ
Հ. ՂԵՒՈՆԴԻ Վ. Մ. ԱԼԻՇԱՆ
Մ Ա Ս Ն Բ.
ՎԱՐԵՑԻՆ Մ. Դ-ՐԸ

Որոնք որ Հոյաստանի հին շինուածոց Մեսրոպդիները կամ բնութեան մերի ոսորոյի մերի ահաւոր դիրքերը կը փափաքին տեսնել առանց ուղեւորութեան վտանգներէն անցնելու, կրնան գոհ ըլլալ Հայկէն Նշխարէ ձեռք առնելով մանաւանդ Ալիշանեան Հ. Ղեւոնդի գլխ առաջնորդ մը տեսնելն հաքը. Այս երկրորդ մասս մէջ այ կան 12 լուսանկար պատկերք, որ բովանդակ կը ներկայացնեն Բագրատունեաց արքայանիստ մայրաքաղաքին Անւոյ տեղ տեղ փլկած եւ քայքայած պարիսպներն ու շէնքերը, տեղ տեղ ալ գրեթէ հարիւր կանգուն մեծցած եկեղեցի մը, կամար մը, սիւն մը, խորան մը. Պատկերները իրանով եւ շատ ճարտարութեամբ հանուած են. իսկ յոդուածներուն վրայ իսկոյլ աւելորդ է. փառ զի ամեն ազգայինք գիտեն թէ մեծանուն] հեղինակին գրչէն անելանն բան չեն ելներ. Գէպեռ եւ Ա. մասէն աւելի թանձր է այս Բ. մասս. ընդարձակագոյն գրուած ըլլալով. սակայն առաջին գնով, այսինքն թղթակազմը 4 ֆրանքի եւ փաստակազմը 6 ֆրանքի կը վաճառուի, թէ՛ Մրխիթարեանց Դրատունն ի Սեղրոս խան, եւ թէ՛ ուրիշ գրատուներ քով.

Ա. Զ. Դ
Հայերէնի, Ցանկերէնի, Դաղղիերէնի, Աշխարհագրութեան եւ Ցոմարագիտութեան բուսական հմուտ եւ բերնասարդ մը կը խնդրէ վաճառականի գրագրութեան կամ բնատնեկան դասախօսութեան պաշտօնը վարելու. Պէտք ունեցողը կրնայ Բիւրքճի խանի վարի յարկը թիւ 45 Մարգարեան Յարութիւն ազգայի դրատունէն տեղեկութիւն ստանալ.

ԾՕՆԵՍԻՑՈՒՄ
Կայսերական պօրաց մէկ տարուան մէջ ապաւելիք մնին հոգան 5 դրչ 28 վարայի առաջարկուելով, վիճակաւոր գնահատութիւնը պիտի կատարուի մայիսի 13 ին հինգշաբթի օրը. Մատակարարել ուզող վաճառականք պէտք է որ յիշեալ օրը Տարի Շուրան դանուին.
10 մայիս 1871
Ի Դուռն Սպարապետի.

ԻՆԱՆ
Իշխող. սէրբէն հէտի սէնէսի Պաշիսն ան իւշիւնճի փէնճշէմնիկ կիւնիւնուէն իթիոպարէն՝ Շէհիր բասիրէրինին սիրէթի հարէքէթինէն միւպէին իլան ապը.

Գէհէր կիւն սապահ վէ էօյլէն վէ ադշամ վապիրէրի, կիւնուէ իւչ սէֆա օրորդ՝ Տէր Սատատէթուէն Գօրագ իւյինին՝ Բուամ էյի վէ Ազատօրու ճիհէթ-էրի ինէ, իւսիկիւտարը, վէ Գաարը Գէօր, վէ Ազատարտ, վէ Գէօրբիւ սէրուէնին-ուէ վարդի Սայ գասիւսու. վէ Ցէնէր, վէ Գարտ, վէ Ալիան Սէրայ, վէ Է-ուտ, վէ Հալբէնը Օղլու, վէ Հասքէոյ վէ ճիմարլէրինուէ պուլնան մահալլէ-րէ կիսիւլ՝ որալէրտէն սապի քէդա-լէք պէհէր կիւն իւչ քէրէ Տէր Սատատէթէ կէլէհէք ապրի.

Վէ Տէր սատատէթսէն պէհէր կիւն ադշամ իւսթիւ պիր քէրրէ Այ Ըսթէ-ֆանոսա կիտիպ՝ Այ Ըսթէֆանոսատէն սապի սապահլէրի Տէր սատատէթէ կէ-լէճէք ապրի.

Իշխող Շէհիր բասթալարընէն սու-բէթի իվարաճ վէ սէվգի Շիրբէթի խայ-բիլի վէ Ֆէվգիտի Օսմանի լի վէ քէօր-բիւ իլի վափօրլէրինէն վագիթ ու հա-բէրքէթլէրինէ միւնհասրը արբ.

Գաբասէ մուհարբէր ալան վափօր-լարը Գօրագ իլինսէ վէ կէրէք սապր մահալլէլուէ պիլ հիւմէ ու պրատրդ լա-բը. իսկէլէլէրէ մէքթիպ ամթալմադ իլիւն պիրէր սատէս դութու պուլունսա-ուզունսան՝ վէ մէկդիր դուխուլա ամթալաճադ. մէքթիպ իւղրլէրինէ եապիլարընաճադ փուլլէր իլէ փուլ-լու գարֆլէր սապի մէկդիր խիկէլէ-լէրէ հիվաբ վէ Շէհիր բասմադ նամ իլէ եաֆիթասը պուլնան թիւթիւն-ճիւ սիւքքանէրինուէ գիւրութիւն դր-լընաճաղընուէն, իֆիալ վէ փուլլու դարֆ ալմադ իսթէյէնէր մէգդիր սիւք-քեանլէրէ միւրաճաաթ իլլէմէլէրի. վէ մէղքիր սանադլարա վուլլուղ օլաս-բաղ. մէքթիպ տալա պրագլմանա-ը, վէ ուրադլարը սուրկիթսէ կիտէ-ճէկի մահալլ կէօնաէրիլմէյէճէկի վէ ադա մէսիլիւ մէքթուպէ սապի ֆրրք վարայ վուլ էսանընուան մուսաս՝ ա-խէր սուրկիթի պիր ադճէ ամենայա-ճաղը, վէ էկէրչի պէշ տրհէմի թէճա-վուզունսա՝ պէհէր պէշ տրհէմ ֆազ-լասը իչինն իւնքրէթը մէգդիրէնին պիր մեսի զամմ ալունսաղը, վէ մինճէ-բիսէն վերիլէն հէր նէվի զաղէթանը պէհէրինսէն օնար վարայ, վէ բէսա-լէ ֆլբբլբ նէվրագը մարթպուա վէ զա-ղէթա վէ սապիլէ փաքէթլէրինսէն նէրմի ոչէ տերհէմէ դատար սապի օնար վարայ, վէ նէրմի պէշ տրհէմ սէն էլլի տրհէմէ գատար՝ էկէրմի վարայ իւճրէթի ամանաղը՝ մինկիլիւ՝ էլլի տրհէմի թէճաֆուզունսա՝ պէհ-հէր եէկէրմի պէշ տրհէմ իչիւն եա-կէրմիչէր վարայ իւճրէթի զամմ օրնա-ճաղը.

Վէ սապի քաչտա մէքթիուլէրին թօփլանմասը, վէ քաչտա թէվգիհ իս-տիրմէսի մուղէին հէր շիւպհէսի պի-րէր իլան վազ վէ թէսալլուպ խոլէհէ-կի, վէ նօգման վարլու մէքանթիպ վէ սապիրէ օրար իսէ նաղանընընի իլի գամմ պէտէրի մուլուսլիանիլէ յհանէն-ալունսաղը.

Վէ թաշրաղա վէ Մէնալիքի էճ-նէպիէ յէ էֆանտիրիմէք իւղրէ Շէհիր բասթալարընա վերիլէճէք մէքանթի-պէ՝ պէր մուճիրի թարիֆէ թաշրա իւճրէթի մէքտուր վարլ եապիլարբրբլ-աքքման ուշրան, ադալատէ կէօսթէրիլ-ափկի վէճհ իլէ Շէհիր բասթաղ իւճ-բէթի օլան քրբք վարուղք վուլ սապ-խի պուլգաճա վազ օրնաճաղը.

Վէ շիմանիլիք Այ Ըսթէֆանոսատն մասատա մահալլէրտէ իւչ տէֆա, վէ իսիրիւտ իճաալնա կէօրէ տահա գի-յասէ մէքթիւպ ալնբգ վերիլէճէկի ճիւ մէնէն մասալիւմիւ օրմադ իւղրէ իլանը քէֆիթէթ իպթիտար գալնաբ.

Այս լրագիրը չաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը. Բաժանորդագրութեան անգերն են կ. Պոլիս Զինոյի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մասիսի խմբագրատունը.

Իսկ գաւառաց մէջ հեռաւորաց հոգաբարձուաց անունակները.

ԻԶՄԻՐ. Պանիսան աղա Ցէտալեան.
ԵՒԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս աղա տոկերիչ.
ԱՑԱՌԱՋՈՐ. Յարութիւն աղա Նազարէթեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղա Կիւմաճեան
ԿԱՐՆՈ. Կարապետ աղա Զաքարեան.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Վարդան էֆէնտի Աբղարեան.
ԵԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Ընթերցասիրաց Թանգարան.

Ուրիշ քաղաքներէ աստարագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան իրարանցիլ.

Խմբագիր—Ցնծալէն
Ս. Ս. ԻՍԹԵՓԱՆԵԱՆ.

Ա. ՊՕԼԻՍ ՑՆՆՎԻ ԽԱՆ
Ի ՏՊԱԳՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՈՒԱԳՐՈՑ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
13 ՄԱՅԻՍ
(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՏ 100 ԳՈՒՐՈՒՇԵԷՆ)

Լոնտրա 3 ամիս դուրուշ	110մ—	110մ
Մարսիլիա »	23,30—	

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄՈՑ
13 ՄԱՅԻՍ

Անգլ. լիրա	դուրուշ	110,5
Նաբոլէան ոսկի	»	87,29
Իմպէրիալ աուս	»	89 5
Գերմ.	»	31,22
Հինդ Ֆրանք	»	—
Հինդնոց	»	105մ—105մ
Գլինտ	»	117մ

ՀՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 13 ՄԱՅԻՍ
Ա Ր Մ Տ Ի Ք

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	33	—34
» »	Ազագ	33	—34 »
» »	Գալէրք	30	—32
» »	Գուրկով	29	—31 »
» »	Թէքիրտաղ	29	—31
կակուղ	Ազագ	36	—38 »
» »	Գէսարապիա	34	—35 »
Կարգա Թուանա		30	—31 »
Ցորեն կակուղ	Գուրկով	27մ—	29
»	Վառնա	27մ—	29
» »	Գալէրք	27մ—	29
Եգիպտացորեն Թունա		19—21	
»	Անատոլ.	19—21	
Գարի Թունա		13—14	
»	Անատոլ.	—	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ
ԽՈԶԱԿ ԶՈՐ

Պուրսա	դուրուշ
Անատոլու	»
Բօլօտ	ֆրանք ոչ դին կոյ
Լամբրնէ	» եւ ոչ գնող
Շամլաճ	

ԲԱՄՊԱԿ Դուրուշ

Կէրվէ	հոխա	7մ—	
Իզմիր	»	8	—
Վառնա	»	7մ—	
Պարսկաստան	»	6մ—	
Վրասատան	»	6մ—	

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հոխա	13մ	
» չլուացուած	»	67	
Ռումելի լուացուած	»	14	
» չլուացուած	»	7մ	
Վրասատան լուացուած	»	—	
» կէս		12	—13
» չլուացուած	»	21	—22
Ցորեան	»	8	—
Լակի Շէհիր	»	6մ—	

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հոխա	10մ—	
Անատոլու	»	9մ	
Ճերմակ	»	—	

ՀԷՍՊԻ

Դայերի Ա. տեսակ	հոխա	20մ	
» Բ. »	»	20	—
Ենկիւրիւ	»	18	—
Թոգաթ	»	»	—
Աքէյէր	»	17	—
Եօզգատ	»	17	—
Զօրում		17	—

ԹԻՖԹԻՔ

Ենկիւրիւ	հոխա	44	—40
Գատամալոյ	»	44	—40
Պէյբազար	»	44	—40
Զէրբէզ	»	44	—40
Վան	»	22	—

ԱՃԹԻ ՄՕՐԹ

Ամասիա	9մ10—կոտոր մէկ	Օ. Ի.	
Եօզգատ	» » »	»	
Սիվաս	» » »	»	
Երզրում	» » »	»	
Դայէրի	» » »	»	

ՋԷԹ

Մուսանիա	հոխա	6	—
Այվալը	»	6	—
Սաֆրը	»	8	—
Միսիրի	«	6	—
Պղինձ Թոզաթի երկրին մէջ		9մ—	10
Սալէպ Դասմասկոյ	հոխա	—	
Ալֆին	»	230	—260
Գիմիլ	»	20	—26
Սուսամ	»	5	—
Պոմպատ Ալեսա.	Գիլ	30	—
» Բուսիկի	»	—	
Մեսոպոտ Գարակ. Ընչ	»	44	—52

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		դուրուշ	
Խանիկ Ամասիոյ 100	հոխ.	920—	950
« Բ. »	»	880—	
Եմէն	»	18	
Շամքար փոշի Անզղ. կնդ.		245—	248
» » Գաղղ.	»	—	
» գլուխ Գաղղ.	»	—	
Զոյ Գոշիկ	հոխան	22	—25
» Ամբ. Ծաղիկ	»	50	—70
Անագ դոլոյ	կնդ.	850—	853
Պղպէղ (սիլիկա)	հոխա	9	—
Լէզակ չիչիա Պէնիալա	»	130	—150
» » Մատրաս	»	140	—160
Զինք սուխտ 100	հոխա Ֆր.	104	—
Երկաթ ձողաձեւ		58	—60
» սուխտակ		11	—
» բեւեռաց		64	—66
Գարֆիլա		95	—
Բրինձ Իտալիոյ 100	Գիլ. Ֆր.	39	
Կարագ եղ Ռուսիոյ	դրչ.	14	—
Ջաֆեաց	»	24	—27